

Om den andliga världens närvaro i våra liv

Det finns i Swedenborgs skrifter ett påstående som aldrig förlorar sin kraft, den andliga världen är inte någon annan plats än den vi redan lever i. Den är inte en fjärran region dit vi endast färdas efter döden. Den är det inre av den verklighet vi står mitt i just nu. Det är kanske lätt att nicka åt denna tanke. Det är kanske svårare att leva som om den vore den sanning som den faktiskt är. Och det är just detta vi behöver återvända till om och om igen, ty det är där – i livet – denna lära antingen blir en andlig kraft i våra liv eller stannar kvar som ett vackert system vi håller på avstånd.

Läsningar:

Lukasevangeliet 17:20–21:

Då Jesus blev tillfrågad av fariseerna om när Guds rike skulle komma, svarade han: "Guds rike kommer inte så att man kan se det med ögonen. Ingen ska kunna säga: Se, här är det, eller: Där är det. Nej, Guds rike är inom er.

Himmel och helvete # 535:

Ett liv i människokärlek leder till himlen, och ett liv i människokärlek består i att handla hederligt och rättskaffens i varje arbete och i varje ärende och uppdrag från ett inre och alltså från ett himmelskt ursprung. Och detta himmelska ursprung innebor i människokärlekens liv, när människan handlar hederligt och rättskaffens, därför att detta är att handla enligt de Gudomliga lagarna. Att leva detta människokärlekens liv är inte svårt, men att leva ett liv i fromhet skilt från ett liv i människokärlek är svårt, ty ett sådant liv leder lika mycket bort från himlen som det förmodas leda till himlen.

Om vi en stund stannar vid motsvarighetsläran, så är det för att se vad den egentligen säger om vår egen vardag. Att allt i naturen motsvarar något andligt betyder inte främst att världen är full av symboler man kan uttyda. Det betyder att den verklighet vi rör oss i under en måndag förmiddag – med dess ljus, dess röster, dess arbete, dess irritationer – inte är en yta utan ett inre. Varje blick, varje ord, varje rörelse sker i två världar samtidigt. Den ena syns, den andra inte. Men båda är närvarande, och det är i den inre de avgörande rörelserna sker. Det är den som formar vad vi blir.

Tre regioner

Den andliga världens tre regioner – himlarna, andarnas värld och helvetena – är inte tre geografiska plan ovanför eller under oss, som tre våningar i ett hus. De är tre tillstånd, och alla tre är tillgängliga för den mänskliga anden redan nu. Vi rör oss hela tiden i kontakt med dem utan att märka det. Det ögonblick då vi med enkel glädje

önskar en annan människa väl är ett ögonblick då vi befinner oss i himlens yttre krets. Det ögonblick då vi står vid en korsning och ännu inte vet om vi skall välja den goda riktningen eller den onda, är andarnas värld nära. Och det ögonblick då vi medvetet önskar någon annan ont – inte på skämt, utan av verklig köld – är ett ögonblick då helvetet har nuddat oss. Vi är alltså inte långt från denna topografi. Vi går omkring i den, varje dag.

Himlen har tre nivåer – det himmelska, det andliga och det naturliga – De är inte heller tre våningar. De är tre sätt att visa kärlek på. Den som i sitt inre bär en ren kärlek till det goda självt hör hemma i det innersta. Den som bär en klar kärlek till sanningen och till nästan hör hemma i det andliga. Den som i enkel godhet gör vad rätt är utan att teoretisera om det hör hemma i det yttersta. Dessa tre sorters hemmahörighet är redan i rörelse, här. Ingen väntar på sin plats. Platsen är inte något man får; den är något man är.

Största människan

I min Fars hus finns många rum. Om det inte vore så, skulle jag då ha sagt er att jag går bort för att bereda plats för er? Johannesevangeliet 14:2-3

Bilden av himlen som Största människan – en enda stor människogestalt där varje ängel är ett organ, en uppgift, en levande del av en helhet – är kanske den viktigaste bilden av allt. Den säger oss att himlen inte är en privat belöning för den enskilda individen. Den är en levande gemenskap där den enes liv hör ihop med den andres liv, där ingen är lycklig för sig men alla i varandra. Och om himlen har denna form, då är det just denna form vi är skapade för. Vi är inte skapade för att lyckas, utan för att ingå. Vi är inte skapade för att härska, utan för att bära en helhet som är oändligt större än oss. När vi gör nytta – på vår arbetsplats, i vår familj, i vårt grannskap – är vi inte bara nyttiga. Vi är redan en del av Största människan. Även den minsta goda handling är ett stygn i den väv som håller himlen samman.

Kärleken i Största människan är för övrigt heller ingen kärlek man *har*. Den är en kärlek man lever, en kärlek man har öppnat sig för. Änglarna älskar varandra inte som separata väsen som möts och finner varandra sympatiska. De älskar varandra därför att de alla är inne i samma livsström från Herren, och strömmen går genom dem till den nästa. När vi tänker på detta förstår vi hur långt från denna form vårt vanliga sätt att visa kärlek ofta ligger, och samtidigt hur varje äkta kärlekshandling hos oss pekar i riktning mot den himmelsk formen.

Omvänd form

Är det inte så att om du gör det som är gott, ser du frimodigt upp, men om du inte gör det som är gott, då lurar synden vid dörren. Den har begär till dig, men du ska råda över den. Första Moseboken 4:7

Helvetet har, som vi vet, samma konstruktion som himlen, men i omvänd form. Inte som geografi, utan som inre ordning. Dess grundton är självupphöjelse, och dess följd är ensamhet. Där kan ingen ingå i en gemenskap, ty ingen vill. Och här ligger något svårt men viktigt. Vi behöver inte vänta till efter döden för att se vad helvetet är. Vi ser det varje gång någon – kanske vi själva – väljer sin egen upphöjelse framför en annans väl. Det krävs ingen stor tyrann för att smaka på det. Lite förakt räcker. En liten hämnd räcker. Det betyder inte att vi är förlorade. Det betyder att vi i varje litet ögonblick har en dörr öppen mot en annan riktning.

Ty den frihet vi har är större än vi vill tro. Ingen dom fälls över oss som vi inte redan har fällt i det tysta. Ingen dörr stängs som vi inte själva har stängt. Varje tanke, varje känsla, varje val, dag efter dag, är ett arbete på den människa vi kommer att vara när kroppen inte längre håller oss samman. Det är inget dramatiskt arbete. Det pågår i bagateller. Men **det** är det egentliga arbete vårt liv handlar om.

Inflödet

Hur går då detta arbete till? Här står läran om inflödet och andarna hos oss mitt i allt. Vi vet att vi aldrig är ensamma. Goda andar och onda andar rör sig kring oss, inte som en spökhistoria utan som en andlig realitet. Deras närvaro är inte påträngande; den märks knappast. Men den finns i tonen av våra tankar. När en varm ingivelse att förlåta rör sig genom oss, när en oväntad klarhet faller över en förvirring, när en mild vilja att hjälpa uppstår utan att vi tänkt på det – då är himlen alldeles nära. Och omvänt: när en vag misstro sakta kryper in, när en irritation utan orsak växer, när ett behov att förminska någon plötsligt reser sig – då är något annat alldeles nära. Det viktiga är inte varifrån tankarna kommer. Det viktiga är vad vi gör med dem.

Det är också därför stillheten har en sådan plats i det andliga livet. Inte som en teknik, inte som en modern andningsövning, utan som den enkla tystnad där vi kan höra vad som rör sig inom oss. Utan denna tystnad blir inflödet bara brus. Vi tar det för vårt eget, vi förväxlar det med vår egen vilja, och vi handlar sedan i riktningar som vi inte egentligen har valt. Men i tystnaden börjar de olika rösterna kunna kännas igen, och det är där friheten börjar. Ty den egentliga friheten är inte att göra vad vi vill. Friheten är att veta vilken vilja som är vår egen, och vilken som har kommit från ett håll den inte bör ha plats i.

Innebörden i Swedenborgs texter

Detta är, menar jag, den djupaste praktiska innebörden i Swedenborgs texter. Det andliga livet är inget parallellt projekt vid sidan av det vanliga livet. Det *är* det vanliga livet, sett från insidan. När vi sitter i bilen, står i kön, skriver ett mejl, lyssnar på en vän – hela tiden rör sig inflöden genom oss, och hela tiden fattar vi beslut om vilka av dem vi gör till våra egna. Den långsamma, nästan omärkliga pånyttfödelse som vi känner så väl från Swedenborgs beskrivningar är just detta arbete: att gradvis, över år, lära sig att ta emot det goda inflödet och avvisa det onda. Inte genom kraft. Inte genom självbestraffning. Utan genom en lugn, envis återvändo till sanningen. Och denna återvändo går sällan genom att motståndet försvinner. Den går genom att vi väljer att inte följa det. De gånger vi stillsamt säger nej till en impuls vi vet är dålig, även när ingen annan ser det, är de gånger då en inre öppning vidgas mot himlen.

Och det är denna återvändo som förvandlar en människa. Det är inte de stora omvälvningarna som formar vår eviga gestalt. Det är de tusen små val där vi väljer kärlek framför likgiltighet, sanning framför bekvämlighet, nästans väl framför vårt eget lilla rätt. Efter hand byts det inre landskapet ut. Det som förr var högmod blir ödmjukhet. Det som förr var girighet blir givmildhet. Det som förr var rädsla blir förtröstan. Och vi märker det knappast själva. Bara de omkring oss märker att något har förändrats, och kanske inte ens de.

Nyttan

Herrens rike är ett rike av sådana ändamål som är nyttor eller, vad som är detsamma, av sådana nyttor som är ändamål. Himlen och helvete # 112

Det är värt att stanna vid nyttan. Vi återvänder så ofta till detta ord att man skulle kunna säga att det är lärans grundbegrepp. Att göra nytta är inte att vara effektiv. Det är att leva sitt liv på ett sådant sätt att det bär den helhet man ingår i. Hantverkaren som gör sitt arbete ordentligt, läraren som ser varje barn, grannen som bär matkassen åt den äldre – dessa människor är mitt i det religiösa livet, även om de aldrig talar om det. Ty himlen ärar ingen yttre fromhet. Himlen ärar den som älskar att göra gott, och som gör gott av kärlek.

Så återvänder vi till det som egentligen alltid har varit kärnan i denna lära. Den andliga världen är en spegel. Vi är redan nu en liten version av det vi håller på att bli. Varje dag fylls kärlet eller töms det. Varje dag formas det. Och vad det fylls med, det bär människan med sig vidare.

Därför är ingen dag betydelselös. Därför är ingen medmänniska likgiltig. Därför är varje liten handling av godhet en sten i den himmel vi håller på att bygga, och varje försummelse av vad vi visste var rätt en spricka i samma byggnad. Den andliga världens lagar är inte främmande för oss. De är våra egna djupaste lagar, läsbara i våra egna hjärtan – om vi vågar bli tysta nog för att höra dem.

Amen!